

GESTIÓ DE VEGETACIÓ I ZONES VERDES

Fitxa
8

Àmbit d'aplicació	Espècies objectiu	Tipus de mesura		Efecte
Urbanitzat	Senglar	Exclusió	Expulsió	Temporal
Agroforestal	Altres ungulats	Extracció	Comunicació	Permanent
Infraestructures	Altres espècies de fauna	Gestió d'hàbitat		

Objectiu i aplicacions

Evitar l'atracció de senglars a les zones verdes urbanes i infraestructures associades, mitjançant l'adaptació de les plantacions i la gestió d'aquests espais.

Aplicable a l'expulsió de fauna de:

- Jardins, parcs i altres espais del verd urbà, especialment en zones adjacents a l'entorn natural o en àrees que mantinguin la connexió ecològica amb aquests a través de rieres, torrents o altres sectors amb vegetació natural que s'endinsen en espais urbans.
- Zones verdes associades a infraestructures de qualsevol tipus.

Descripció

Consisteix en l'aplicació de mesures de disseny i manteniment dels espais verds de manera que es redueixi l'oferta dels elements que aporten aliments i refugis atractius per al senglar. Concretament es tracta de:

- Reduir els regs, ja que els sòls humits —particularment si tenen molta matèria orgànica— allotgen una rica comunitat d'invertebrats (cucs de terra, larves d'insectes, etc.) que són activament buscats pel senglar. Els detecta encara que es trobin enterrats i els captura remouent el sòl amb el morro, fet que genera les furgades característiques de l'espècie i que poden malmetre grans extensions de gespa o afectar marges de carreteres i altres espais verds.
- Evitar la plantació d'espècies que tinguin bulbs (per exemple, liliàcies com ara orquídiades), o que produeixin fruites (pomes, prunes, etc.) que constitueixen aliments molt atractius per al senglar.
- Evitar la creació de zones amb vegetació arbustiva densa que poden ser utilitzades pel senglar com a refugi i lloc de descans. Aquesta espècie no fa caus, sinó que pareix les seves cries i descansa (normalment durant el dia) en jaços que consisteixen en petites depressions del terreny, a vegades lleugerament recoberts de vegetació, i que ubica normalment en zones arrecerades amb vegetació densa.

En aquesta fitxa es descriuen sistemes de gestió de l'hàbitat que faciliten que els espais verds siguin més inhòspits per al senglar i que progressivament deixin d'utilitzar-los. És, per tant, una mesura amb efectes a mitjà i a llarg termini.

Si es requereix una acció immediata per reduir els danys en gespes o altres elements del verd urbà, es pot aplicar temporalment un sistema d'exclusió o d'expulsió, com ara dispositius dissuasius olfactoris, tancats elèctrics o altres mesures (vegeu les fitxes 3 i 4).

Característiques tècniques

- L'aplicació de xerojardineria és una actuació que redueix l'atracció de senglars al verd urbà en evitar que les gespes i els jardins mantinguin sòls humits. Consisteix en el disseny de jardins i zones verdes amb plantes de baixes necessitats de reg i és particularment adequada en zones del litoral i regions

amb baixa pluviositat. Es tracta de bones pràctiques que, a banda d'evitar l'atracció de senglars, permeten reduir el consum d'aigua i una millor adaptació a l'escalfament climàtic.

- La minimització del reg reduirà el desenvolupament de cucs de terra, larves d'insectes i altres animals de dimensions considerables que viuen enterrats en sòls humits o entre fusta en descomposició, i que són aliments activament buscats pel senglar. En aquest sentit, també cal evitar deixar acumulacions de fusta en descomposició al terra de jardins situats en zones vulnerables al senglar.
- La substitució de gespes que requereixen una alta aportació d'aigua per prats secs dominats per gramínies i característics de les zones mediterrànies, com els llistonars o els prats d'albellatge, permet reduir l'atracció de senglars i té beneficis per a la biodiversitat, ja que es tracta de formacions de gran interès florístic, per a pol·linitzadors i altra fauna.
- Una altra opció per evitar atraure senglars és la substitució de gespes per arbusts autòctons, de baix port, i que només produeixin llavors de dimensions petites, com moltes labiades aromàtiques (farigola o espígol, entre d'altres) que també beneficien els insectes pol·linitzadors.
- És recomanable, en tot cas, evitar la plantació de plantes bulboses i en particular d'orquídiades, ja que s'ha comprovat que són molt atractives per al senglar, especialment en alguns períodes de l'any, quan el bulb acumula més nutrients. Es coneix també la particular apetència del senglar per altres plantes que tenen arrels o rizomes grans, com algunes espècies de falgueres.
- Per reduir l'oferta de refugis, és recomanable fer desbrossaments de les zones verdes amb vegetació densa, i particularment canyars i bardisses, però també en zones amb altres comunitats vegetals on es conserven els troncs d'arbres i arbusts de gran port, estassant les herbes i la brancada de la vegetació en els primers 60-100 cm. D'aquesta manera, s'evita que aquestes zones puguin actuar com a zones d'amagatall on els senglars fan els seus jaços de descans.
- Les zones amb vegetació densa situades en corredors ecològics que connectin els espais verds urbans amb els boscos o els matollars de l'entorn poden actuar com a element conductor dels senglars i propiciar la seva entrada a les zones urbanes; un tractament adequat de la vegetació en aquests sectors també pot ser necessari en zones amb conflictivitat elevada per la presència de senglars. Tot i això, cal planificar adequadament aquestes intervencions paisatgístiques per no causar perjudicis a altres elements de la biodiversitat.
- Les actuacions de sega i desbrossament de la vegetació s'han de planificar considerant el criteri d'experts que permetin determinar quines plantes d'interès és necessari conservar i quines poden ser objecte de segues o podes més dràstiques.
- Un altre sistema per mantenir el control de la vegetació és la pastura dels espais verds amb ramats d'ovelles.

Figura 8.1. Jardí dissenyat amb pràctiques de xerogardineria.

Font: *Minuartia*

Figura 8.2. Zona verda urbana amb prats secs desbrossats.

Font: Google Earth

Manteniment

- Les pràctiques de xerojardineria reduiran els costos de regs i altres pràctiques de manteniment.
- Els desbrossaments i les segues s'han de fer preferentment a finals d'hivern o durant la primavera, quan té lloc l'època principal de parts del senglar i les femelles habituades als humans poden cercar zones arbustives per fer els jaços de cria i buscar aliment en àrees urbanes.
- És recomanable incorporar als registres de manteniment del verd urbà les incidències causades per senglars, l'època en què s'han produït, les espècies plantades a la zona, la freqüència de regs, etc. Una anàlisi d'aquestes incidències pot permetre, amb l'assessorament expert adequat, identificar quins són els factors que han atret el senglar a aquests punts i quines són, en canvi, les característiques dels jardins que no han patit danys, de manera que a mitjà termini, es poden adaptar les condicions del verd urbà per fer-lo menys atractiu per al senglar.

Normativa i autoritzacions

- Cal consultar la normativa municipal que pot regular el disseny i la gestió de les zones verdes, l'ús de l'aigua per a reg o la pastura, entre d'altres.
- Cal prendre en consideració els catàlegs o els plans especials que incloguin elements naturals, jardins catalogats en què s'hagin de tenir en compte condicionants particulars i les regulacions sobre arbredes declarades d'interès.
- També cal tenir en compte la normativa relativa a la prevenció d'incendis forestals, ja que és possible aplicar mesures que alhora que redueixen riscos d'inici i propagació de focs, dificulten també l'establiment del senglar a la perifèria de zones urbanitzades. Vegeu, per exemple:
 - Llei 5/2003, de 22 d'abril, de mesures de prevenció dels incendis forestals en les urbanitzacions, els nuclis de població, les edificacions i les instal·lacions situats en terrenys forestals:
http://portaljuridic.gencat.cat/ca/pjur_ocults/pjur_resultats_fitxa/?documentId=303933&action=fitxa
 - Decret 123/2005, de 14 de juny, de mesures de prevenció dels incendis forestals en les urbanitzacions sense continuïtat immediata amb la trama urbana:
http://portaljuridic.gencat.cat/ca/pjur_ocults/pjur_resultats_fitxa/?action=fitxa&mode=single&documentId=384053&language=ca_ES